

Regionstyrelsen

PROTOKOLL
2021-01-26

RS 2021-0043

§ 7**Yttrande över betänkandet Ett särskilt hedersbrott
(SOU 2020:57)**

RS 2020-0807

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Sammanfattning av betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Yrkande

Ordförande Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 13 januari.

Beslut

Regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande

Anna Sehlin (V) anmäler särskilt uttalande från V-ledamöterna (bilaga).

Expedieras till

Justitiedepartementet

Regionledningskontorets stabschef

Regionledningskontoret Juridik

Akademiskt Primärvårdscentrum, Stockholms läns sjukvårdsområde

Akten

Ordförande
Justerare

Exp. datum

Sign.

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Det är välkommet att staten tydligare markerar mot våld i syfte att begränsa frihet och livsval hos familje- och släktmedlemmar. I betänkandet Ett särskilt hedersbrott föreslås införandet av en ny straffbestämmelse, *hedersbrott*, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck. Region Stockholm tillstyrker införande av en särskild brottsrubricering och skärpningen av bedömningen av dessa brott.

Sjukvården berörs dock särskilt av den föreslagna lagstiftningen genom att utredningen föreslår ändringar rörande rättsintyg i anledning av brott. Detta innebär att sekretessbelagd uppgift om målsäganden inom sjukvården får tas in i ett rättsintyg och lämnas ut till myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet om uppgiften angår misstanke om ett begånget brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader. Denna justering innebär att det blir lättare för brottsutredande myndigheter att ta del av sjukvårdens uppgifter utan att brottsoffret tillfrågas.

I denna del efterfrågar Region Stockholm en fördjupad analys, bland annat eftersom betydligt fler än ett fåtal brottstyper i praktiken kan komma att påverkas av den sänkta straffskalegränsen. En sådan sänkt gräns riskerar att påverka förtroenderelationen mellan vårdgivare och patient.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Sammanfattning av betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Irene Svenonius

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Nicolai Sundblad

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-12-07

RS 2020-0807

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

I betänkandet föreslås en ny straffbestämmelse, *hedersbrott*, som tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen föreslår också ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, "OSL") och lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott. Ändringarna i dessa lagar innebär att sekretessbelagd uppgift om målsäganden inom sjukvården får tas in i ett rättsintyg och lämnas ut till myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet om uppgiften angår misstanke om ett begånget brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader (i stället för som i dag ett år) eller ett försök till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år (i stället för som i dag två år).

Region Stockholm har inget att invända mot förslagen i betänkandet i de delar som avser den föreslagna nya hedersbrottsbestämmelsen. Gällande ändringarna i OSL och lagen om rättsintyg i anledning av brott så efterfrågar Region Stockholm en fördjupad analys. Utredningen synes till exempel inte ha beaktat att det är betydligt fler än ett fåtal brottstyper som i praktiken kan komma att påverkas av den sänkta straffskalegränsen. Det finns också en risk för att förtroenderelationen mellan vårdgivare och patient påverkas av den sänkta straffskalegränsen. Det kan i förlängningen i sin tur påverka vilken information som patienter är beredda att delge sina läkare. Detta skulle kunna få effekter på de psykiatriska verksamheterna och andra verksamheter som är särskilt beroende av information från patienten för att bland annat kunna ställa diagnoser.

Enligt Region Stockholm bör ovan nämnda aspekter, liksom den föreslagna utvidgade vittnesplikten för läkare och andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården, bli föremål för en fördjupad utredning.

Bakgrund

I betänkandet föreslår utredningen att det införs en ny straffbestämmelse, *hedersbrott*, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt utredningen finns det behov av en särskild brottstyp som tar sikte på upprepade hedersrelaterade gärningar som riktar sig mot samma brottsoffer. Straffskalan kommer att vara fängelse i lägst nio månader och högst sex år.

Utredningen föreslår ändringar i 10 kap. 23 § OSL och 5 § andra stycket lagen om rättsintyg i anledning av brott. Ändringarna innebär att sekretessbelagd uppgift om målsäganden inom sjukvården får tas in i ett rättsintyg och lämnas ut till myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet om uppgiften angår misstanke om ett begånget brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader. Detta innebär en lägre tröskel än vad som gäller i dag. Förändringen innebär att brottsutredande myndigheter kan få tillgång till uppgifter från sjukvården – utan att brottsoffrets samtycke behöver inhämtas – även vid utredningar om s.k. fridskränkingsbrott och det föreslagna nya hedersbrottet. Den föreslagna ändringen motiveras enligt utredning av att fördelarna för enskilda brottsoffer och brottsofferkollektivet – i form av mer effektiva brottsutredningar – väger tyngre än brottsoffrets intresse av att själv få bestämma i vilken utsträckning som de brottsutredande myndigheterna ska få ta del av uppgifterna. Lagändringarna medför i sin tur en utvidgad vittnesplikt. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Stockholms läns sjukvårdsområde, där Akademiskt Primärvårdscentrum är organiserat, har beretts möjlighet att på tjänstemannanivå lämna synpunkter på betänkandet.

Överväganden

Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Region Stockholm har inget att invända mot förslagen i betänkandet i de delar som avser den föreslagna nya hedersbrottsbestämmelsen.

Vad gäller de föreslagna ändringarna i de straffprocessuella bestämmelserna efterfrågar Region Stockholm en fördjupad utredning gällande konsekvenserna av de inskränkningar i sekretesskyddet som förslagen innebär. Utredningen tar framför allt sikte på konsekvenserna av den föreslagna ändringen av 5 § andra stycket lagen (2005:225) om rättsintyg. Följderna av den föreslagna ändringen av 10 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, "OSL") behandlas inte lika ingående i betänkandet. Region Stockholm vill därför göra följande påpekanden.

En sänkning av straffskalegränsen i 10 kap. 23 § OSL från ett års fängelse till sex månaders fängelse innebär en omfattande utvidgning av möjligheterna att, utan den enskildes samtycke, lämna ut sekretesskyddade uppgifter inom sjukvården till brottsutredande myndigheter. I betänkandet hävdar utredningen att det endast är ett fåtal brottstyper som i praktiken påverkas av denna utvidgning. Såvitt Region Stockholm kan bedöma medför dock den ändrade straffskalegränsen att cirka 30 brottsrubriceringar, som i dagsläget inte omfattas av den sekretessbrytande bestämmelsen, skulle komma att omfattas av möjligheten att lämna ut sekretesskyddade uppgifter utan samtycke från brottsoffret eller den misstänkta gärningsmannen. Flera av dessa brottsrubriceringar avser handlingar och beteenden som personer med psykiatriska diagnoser kan anses ha förhöjd brottsrisk för. Det finns därmed också en risk för att information om den typen av gärningar kommer till den psykiatriska vårdens kännedom genom patientens egna berättelser. Det rör sig bland annat om brottstyperna bedrägeri, svindleri och förskingring (grova brott). Det torde även kunna antas att personer med psykiatriska diagnoser löper större risk att utsättas för den här typen av brott. I det sammanhanget ska det noteras att 10 kap. 23 § OSL omfattar uppgifter från patienter i vården som är såväl målsägande som misstänkta gärningsmän. Sammantaget är

det Region Stockholms uppfattning att det är betydligt fler än ett fåtal brottstyper som i praktiken kommer att påverkas av den föreslagna sänkta straffskalegränsen. Detta är något som utredningen inte har tagit höjd för i betänkandet, men som i högsta grad påverkar konsekvensbedömningen och borde vara föremål för en fördjupad utredning.

Region Stockholm ser också att det finns en risk för att förtroendebandrelationen mellan vårdgivare och patient kan påverkas negativt av den sänkta straffskalegränsen, som innebär en inskränkning i patientens integritets- och sekretesskydd. I förlängningen kan detta i sin tur inverka på vilken information som patienter är beredda att delge sina läkare, och därmed också inverka negativt på möjligheterna att ställa diagnoser. Detta riskerar att få konsekvenser för alla vårdgivare under offentligt huvudmannaskap, men i synnerhet för de psykiatriska verksamheterna och andra verksamheter som är särskilt beroende av information från patienten.

Enligt Region Stockholm är det angeläget att ovan nämnda aspekter, som inte lyfts fram i betänkandet, blir föremål för en fördjupad utredning. Likaså föreslår Region Stockholm att konsekvenserna av den utvidgade vittnesplikten för läkare och andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården behandlas inom ramen för en sådan fördjupad utredning. Detta är en betydande förändring som enligt Region Stockholm inte belyses tillräckligt i betänkandet.

Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna utvidgningen av möjligheterna att lämna ut sekretesskyddade uppgifter inom sjukvården till brottsutredande myndigheter kan leda till ett ökat antal brottsanmälningar, och vissa ökade kostnader med anledning av det. För Region Stockholms del kommer kostnaderna i sådana fall att uppstå hos Stockholms läns sjukvårdsområdes verksamheter. Den utvidgade vittnesplikten för läkare och andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården kan också medföra vissa ökade kostnader.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Tf. stabschef

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-12-07

RS 2020-0807

Beslutsexpediering:

Akt

Justitiedepartementet

Regionledningskontorets stabschef

Regionledningskontoret Juridik

Akademiskt Primärvårdscentrum, Stockholms läns sjukvårdsområde

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-12-07

Yttrande över Betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Vänsterpartiet ställer sig bakom regionens krav på en fördjupad analys av konsekvenser av förändrad åtkomst till sekretessbelagda uppgifter som riskerar påverka förtroendet mellan patienten och vården. Det är oerhört viktigt att kunskaper kring hedersvåld finns bland vårdens personal och att det finns möjligheter till stöd för den som på något sätt är utsatt. Det är också oerhört viktigt att vården går att lita på och att utsatta personer inte undviker att söka stöd och hjälp för att de inte vågar lita på vårdens integritet. Hederskulturer hittar många sätt att repetera och upprätthålla sina strukturer även i ett samhälle där vi på pappret är jämlika och har samma rättigheter.

Trots goda avsikter att stödja människor att komma ur förtryckande miljöer, kan vi därför hamna i modeller som får motsatt effekt än de som var tänkta. En fördjupad analys av hur tilliten till vården påverkas och hur vårdens trovärdighet i dessa frågor bibehålls, är därför nödvändig. Alla som arbetar inom vården och kan komma i kontakt med personer som utsätts för hedersrelaterat våld eller förtryck måste ha tillräckliga kunskaper för att kunna erbjuda adekvat vård och stöd. Detta är kunskaper som kontinuerligt måste uppdateras och vara levande i arbetslag och på avdelningar.

Det är också viktigt att vårdutbudet i regionen vilar på vetenskaplig grund och att så kallade vårdaktörer som utför ovetenskapliga "oskuldoperationer", blandat med bl a traditionell gynekologi inte ska finnas på marknaden, oavsett om de har avtal med regionen eller agerar helt privat. Att utföra dessa operationer måste ses som en del av att upprätthålla de förtryckande strukturerna och borde i stället vara straffbart.

